

מפגש 1:

שם האורחת: שלומית ניר טור

שלומית ניר טור, ילידת קיבוץ אילת השחר. שחינית עבר ישראלית. פרצה את דרכה למשחקיים האולימפיים כשהייתה בת 13. היא ייצגה את ישראל באולימפיאדות: מקסיקו 1968, במינכן 1972 ובאליפות אסיה בבנגקוק 1970. שלומית ניר טור, אחת מהמובילות במרכז "אתנה". היא מנהלת מחלקת הספורט במשרד התרבות והספורט. כמו כן, במשך 20 השנים האחרונות היא מובילה את תחום קידום נערות ונשים בספורט.

סיפור החיים של ניר-טור ממחיש מספר תמונות מרכזיות. ביניהן, שבירת הסטריאוטיפ הנשי באשר למקומה של האישה בחברה- דרך הספורט. בראייתה, מעמד האישה בספורט משקף את מעמדה בחברה מאחר שעדיין הספורט הוא מחוז גברי. כיום יש עדיין אי שוויון בולט בין נשים לגברים בספורט- לנשים אין ייצוג הולם באיגודים ובאגודות הספורט וחלוקת המשאבים מושפעת מכך. נראה כי פחות מ-10% מהנשים שותפות בהנהלת ארגוני הספורט, ופחות מ-10% מאמנות. כמו כן, פחות מ-5% מהכתבות בעיתונות הספורט נכתבות על נשים, ובטלוויזיה עוד פחות. החזון של שלומית הוא לקדם את מעמדה של הנשים בספורט ושהייצוג שלהן בישראל יגיע למקומות גבוהים. היא רואה את עצמה כאישה "השוחה נגד הזרם", כלומר מנפצת את הסטריאוטיפ הגברי לגבי נשים בכלל, וספורט בפרט. למרות שחל שינוי במודעות הציבורית לנושא, מקבלי ההחלטות עדיין לא הטמיעו את הגישה הפרו-נשית שלה בעניין. סוגיה נוספת שעלתה בראיון עימה היא הלאומיות מול הבינלאומיות כפי שהיא באה לביטוי בתחרויות בינלאומיות. זהות לאומית מתחזקת בתחרויות ספורט בינלאומיות ועל כן הספורט הפך למוצר גלובלי הכולל בתוכו תקשורת רב תרבותית של שחקנים מגוונים במדינה.

שתי התמונות הללו, אי-שוויון מגדרי בספורט כביטוי למצב הנשים בחברה ושמירת הזהות הלאומית כפי שהיא באה לידי ביטוי בתחרויות בין לאומיות מתקשרות למאמר של בן פורת (2008). בן פורת (2008), בוחר בסוגיית הכדורגל כממחיש את תהליך הגלובליזציה מול שמירת הזהות הלוקאלית/ הלאומית. כדורגל הוא ספורט מאד פופולארי ומהווה את מעוז הגבריות, ומכאן שאין טוב ממנו לייצג את אי-השוויון המגדרי הקיים בחברה. כדורגל מייצג גם את "הכפר הגלובלי", מאחר במגרשי כדורגל וכמובן במשחקיים האולימפיים באים לידי ביטוי שאלות של זהות וגאווה לאומית אל מול כוחות פוליטיים וכלכליים עולמיים (עמ' 21). בראיון דיברה ניר-טור על היוזמה הענקית שעשתה ב-1996 כאשר הצליחה לגייס 14,000 נשים למרתון ריצה 10 ק"מ והזמינה את שרת התקשורת לימור לבנת. מסקנתו של בן פורת היא שלמרות עוצמתו של התהליך הגלובלי, לזהות של המדינה יש עדיין משמעות בעיני רוב האנשים. זאת, מסיבות של הזדהות רגשית עם הלוקאלי. כמו בן פורת, גם ניר-טור טוענת כי הספורט בכלל והכדורגל בפרט, ממלא תפקיד חשוב בבינוי האומה והמדינה (עמ' 16). מחד, ניר-טור מדברת על שינוי המציאות החברתית שהתפתחה בישראל- חוק הייצוג ההולם בספורט בישראל שנכתב ב-2004 וכמובן התכנית לקידום נשים בספורט. מאידך, בן פורת דווקא משקף את תנועת השחקנים בכדורגל הישראלי כתורמת לגלובליזציה של ישראל עקב תפישת השחקנים הישראלים ששיחקו מחוץ לארץ, כגיבורי תרבות (עמ' 20).

ביבליוגרפיה:

בן פורת ג' (2008). **מה ניתן ללמוד מכדורגל על גלובליזציה ולהיפך. פוליטיקה, 18, 11-25.**

מפגש 2:

שם האורח: עו"ס רועי גרדי

סיפורו של עו"ס רועי גרדי ממחיש את המדיניות הכלכלית הניו-ליברלית ואת תהליך הגלובליזציה שפוקד את מדינת ישראל. מאז המשבר הכלכלי ב-1985, שר האוצר הוביל מדיניות ניו-ליברלית שאומצה ע"י הממשלה והכנסת "מדיניות ההפרטה". מדיניות זאת לא היטיבה עם האוכלוסיות החלשות ומעמד הביניים. מדיניות ההפרטה יחד עם התהליך העולמי של הגלובליזציה הביאו להיווצרות שוק עבודה שניוני- שוק עבודה בו עובדים לא מיומנים, משתכרים שכר נמוך ונעדרי זכויות סוציאליות ולחוסר ביטחון תעסוקתי.

עו"ס רועי גרדי מתאר את הביטויים הקשים של תהליך ההפרטה שעברו על קיבוצו (קיבוץ דן) ועליו. מאמצע שנות ה-80 הקיבוץ עבר תהליך הפרטה בדומה ליתר השירותים והמערכות במדינה. הקיבוצים שהיו דוגמה בולטת למערכות חברתיות סוציאל-דמוקרטיות, בהן הענקת ביטחון סוציאלי ודאגה לרווחת החברים היו מאבני היסוד, חויבו להפוך למערכות מופרטות שהצידוק לקיומן היה מידת הרווחיות שלהן. הקיבוץ שהיה מערכת סולידרית ושיתופית הפך למקום בו כל פרט דואג לעצמו. כעובד, כעו"ס לנערים בסיכון הועסק בחצי משרה בלבד והשתכר רק 3500 ש. חלקיות המשרה והשכר הנמוך הם ביטויים של תהליך ההפרטה של השירותים החברתיים במדינת ישראל. מצב זה של שוק העבודה מביא לכך ששני בני הזוג אקדמאיים שעובדים עלולים להגיע אל מתחת לקו העוני. בסיפור חייו יש גם אלמנט של אפליה על רקע מגדרי. מקובל לחשוב שנשים נכנסות לשוק העבודה מופלות לרעה בהשוואה לגברים. אולם, רועי שהתחיל לעבוד במספר מקומות כעובד סוציאלי, מקצוע שהוא ברובו נשי, הופלה ע"י המנהלות שלו בהיותו גבר.

הגלובליזציה, על פי אנרייך והוכשילד (2006), מביאה את המדינות לשאיפה בכלכלה רווחית יותר עקב יציאתן של יותר נשים לשוק העבודה והרחבתו (עמ' 17). בפרט, זה מה שגרם בסופו של דבר, לתהליך ההפרטה- הצורך בעשיית רווח פרטני יותר מאשר דאגה לנתינה סולידרית ושיתופית בקרב חברי הקיבוץ. עבודתו הנוכחית של רועי בחברת "מיג'ור 22" ממחישה את תהליך ההפרטה והגלובליזציה של שוק העבודה בישראל. המדינה הפריטה את שירות הסייעוד והעבירה אותו לידיים פרטיות כמו מיג'ור 22, שפועלת למטרת רווח, ע"י הבאת עובדים זרים לתחום הסייעוד. אנרייך והוכשילד מציגים את הגלובליזציה כסיבה העיקרית לכך שאחד ממאפייני שוק העבודה הגלובלי הוא נדידת עובדים לא מיומנים מארצות עניות למדינות המערב העשירות. עובדים עניים, ובעיקר נשים נקלטים בעבודות בית וסייעוד. לתהליך זה יש השלכות שליליות על יצירת שוק שניוני. אכן, כפי שנובע מהשיחה עם רועי, צעד זה עולה פחות למדינה מאשר להעסיק עובד מקומי עם שכר גבוה, אך הוא משפיע לרעה על המצב הכלכלי של העובדים שכבר יש להם תואר אקדמאי ורוצים להתקדם במקצוע. בנוסף, אנרייך והוכשילד טוענים כי דפוס הגירת נשים לעשות "עבודת נשים" (מטפלות ועוזרות) במדינות עשירות גרם למהפכת מיגדר כלל-עולמית (עמ' 9). בהתאמה ניתן לראות מדבריו של רועי, כי מעמדו כגבר שעוסק במקצוע ירד באופן משמעותי.